
BİZANS TARİHİ

TAR108U

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Bizans Tarihine Genel Bir Bakış

BİZANS TARİHİNE AİT BAZI KAVRAMLAR

Bizans İmparatorluğu olarak adlandırılan devlet Roma İmparatorluğu'nun bir devamıdır. Ancak Bizans'ın Roma'dan ne zaman ayrıldığı konusu tartışmalıdır. Bununla birlikte pek çok tarihçi Bizans İmparatorluğunun başlangıcını İstanbul'un 324 yılında inşa edilmeye başlamasıyla almaya ve 1453 yılında İstanbul'un Türkler tarafından fethiyle bitirmeye eğilimlidir. Bu yönüyle bakıldığında 11 asırdan fazla yaşayan bir devletin tarihi söz konusudur. 6. yüzyılda Bizans, İspanya, İtalya, Balkanlar, Anadolu, Suriye, Filistin, Mısır ve Kartaca'nın da yer aldığı Tunus'a kadar uzanan bir coğrafyaya hâkimdi. Bu dönemde batı sınırını Atlas Okyanusu, kuzey sınırını Tuna nehri, doğu sınırını Pers İmparatorluğu, güney sınırını da Akdeniz ve Magribî Afrika sahilleri oluşturuyordu.

7. yüzyılda 622 yılında İslamiyetin doğuşu ile yarım yüzyıl içinde Mısır, Filistin, Suriye, Güney ve Doğu Anadolu'nun önemli bir bölümü Müslümanların eline geçmiştir. 9. yüzyıla geldiği zaman ise Roma şehri de dâhil olmak üzere Batı Balkanlara kadar eski Batı Roma toprakları Cermen asıllı krallıkların olmuştur. Böylece Bizans'ın batı sınırını Atlas Okyanusu değil Adriyatike doğru uzanan Balkan dağları belirlemiştir. 10. yüzyılın ve 11. yüzyılın başında Bizans, Balkanlar ve Anadolu'da kaybettiği toprakların önemli bir bölümünü ele geçirmiştir. Ancak 11. yüzyılın sonunda 1071 Malazgirt Savaşını takip eden yıllarda Selçuklu Türkleri Marmara sahillerine kadar gelmişlerdir. 13. Yüzyılın başında yaşanan IV. Haçlı Seferiyle İstanbul işgal edilmiş, Yunanistan coğrafyasında Latin Devletleri kurulmuştur. 1453'de İstanbul alındığında Bizans İstanbul ve çevresiyle sınırlı ancak mazisinin ihtişamlı günlerinde örülmüş güçlü surlara sahip küçük bir şehir devleti konumundaydı. Bu tarihi süreç içinde sözkonusu coğrafya da yaşayan Bizanslılar için onların döneminde ve daha sonra tarihlerinin yazımında bir takım kavramlar kullanılmıştır.

Bizans

Günümüzde Bizans diye adlandırılan devlet kendisi için bu kavramı kullanmamıştır. Bizim Bizans olarak isimlendirdiğimiz devlet ve kişiler kendileri için Romalı tabirini kullanmışlardır. Çünkü gerçekte Bizans, Doğu Roma Devleti idi. Hatta 6. yüzyıla kadar içinde Roma şehrinin de yer aldığı Batı Avrupa bölümü Cermen kabileleri tarafından işgal edilmiş olmasına rağmen Bizans, devlet düşüncesi olarak buraları dahi Roma Devletinin bir parçası olarak görüyordu. Bundan dolayı Roma'nın devamı olarak algıladıkları için kendilerini *Romi* yani Romalı olarak görüyorlardı. Tarihçiler, Roma dedikleri zaman M.Ö. 7. yüzyılda Roma şehri ve çevresinde kurulan devlet akla geliyordu. Batı Roma daha çok Roma'nın devamı olarak algılanıyordu.

Rum

Devletin yıkılışından sonra tarihçiler tarafından Bizans olarak isimlendirilen Doğu Roma İmparatorluğu, resmî dilinin Latince olduğu 7. yüzyıla kadar kendini Roma İmparatorluğu manasında *Imperium Romanum* şeklinde adlandırıyordu. İmparatorluğunun resmî dilinin 7. yüzyıldan sonra Yunancaya dönüşmesinden sonra Doğu Roma İmparatorluğu kendini *Vasilía ton Romeon* yani Roma İmparatorluğu olarak isimlendirdi. Bu imparatorlukta yaşayanlar da kendilerini Romalı anlamında Romi, ülkelerini de Romalıların yaşadığı topraklar manasında Romania olarak adlandırdılar.

Grek

M.Ö. 197 yılında bugünkü Yunanistan topraklarının büyük bir kısmına hâkim olan Romalılar burada yaşayan insanlar için Latinlerin hizmetkârı, Latinlerin kölesi manasında Grek kelimesini kullanmışlardır. Ancak Grek kelimesinin siyasi manada kullanılması M.S. 800 yılında gerçekleşmiştir.

Hellas

Günümüzde Yunanistan Devletinin kendi topraklarını tanımlamak için kullandığı Hellas kelimesi, Bizans döneminde Selanik ile Atina arasında kalan bölge için kullanılıyordu. 7. yüzyılda bu bölgede oluşturulan kolordu bölgesinin adı, Hellas temasıydı. Bu kelimenin Yunanlıların yaşadığı ülke ve bundan türeyen Yunanlılar manasındaki Hellas kelimesinin siyasi bir mana kazanması 1204 yılında gerçekleşen IV. Haçlı Seferinden sonra olur.

Yunan

Yunanlılar günümüzde kendilerini Hellas, batılılar Grek olarak tanımlarken Türkiye’de dâhil pek çok doğu ülkesinde Yunan sözcüğü ile tanımlanmaktadır. Bunun kökeni milattan önce Atina ve Sparta ile İran’da yaşayan Persler arasındaki ilişkilere dayanır. Tarihi kayıtlara göre Atina ve Spartalıların yanı sıra Batı Anadolu’da İonia bölgesinde yaşayanlarla temas kuran ilk doğulu toplum Persler olur. Persler bu insanları İon olarak kaydederler. Perslerin kullandıkları Fars dilinde canlılar için ismin çoğul hali sona getirilen “-an” ekiyle gerçekleştirilir. İonyalılar diyebilmek için İonan kelimesi türetilmiştir.

BİZANS DEVLETİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Bizans Devleti’ni Roma İmparatorluğu’ndan ayıran genel özellikleri vardır. Bu özellikleri yeni Roma olarak anılan İstanbul şehri, Hıristiyanlığın resmî din olarak kabul edilmesi, antik Yunan kültürünün bazı değerlerine sahip çıkılması ve 7. yüzyıldan sonra Latinlikten uzaklaşma manasına gelen delatinizasyon politikasının izlenmesine rağmen Roma devlet geleneğinin sürdürülmesidir.

Antik Yunan Kültürü

M. Ö. 323 yılında Büyük İskender öldüğü zaman Balkanlardan Hindistan’a kadar uzanan bir imparatorluk bırakmıştı. İskender’in imparatorluğu bütün imparatorluklar gibi çok dililiği, çok etnik yapıyı ve çok inancı içeriyordu. Bu çokluk içinde kini glosa olarak adlandırılan ortak anlaşma dili, Yunanca olmuştu. Halkın büyük bir bölümü kendi dilini konuşurken şehirli yöneticiler, tüccarlar ve şehirlerin elitleri anlaşma dili olarak Yunanca’yı da kullanıyorlardı. İskender döneminde doğu, batıdan Yunanca başta olmak üzere pek çok şey ithal ederken yönetim anlayışını, saray teşrifatı gibi konularda da batıyı etkiledi. İskender’in ölümü ile Balkanlarda Makedonya Krallığı, Bergama ve çevresinde Attalid Krallığı (M.Ö.283-133), Adıyaman, Gaziantep ve Kahramanmaraş bölgesinde Kommagene Krallığı (M.Ö. 162-M.S. 17) ve Güney-doğu Akdeniz ve Suriye’de Selefki Krallığı (M.Ö. 305-64) kurulmuştur.

Romalılar, Balkanları ve Anadolu’yu İskender’den sonra kurulan bu devletlerden aldılar. Romalılar bu bölgeye geldiğinde şehirli zümreler üzerinde Antik Yunan etkisiyle karşılaştılar. İçinde doğu etkisi de bulunan İskender dönemi kültüründen etkilendiler.

Yunanca 4. yüzyılın ortasından itibaren tekrar önem kazanmaya başladı. İmparator Arkadios (395-408) ve II. Teodosios (408-450) İstanbul’da doğmuş ve yetişmiş imparatorlardı. Zamanla

Yunanca, Bizans sarayında etkisini arttırdı. 6. Yüzyıldan sonra Bizans hukuk dili Latince Yunancaya dönüştü. Bunun sonucu olarak 7. yüzyılda Yunanca, Bizans Devletinin resmi dili hale geldi.

Roma Devlet Geleneği

Bizans Devleti 6.yüzyıldan sonra Roma geleneklerinden uzaklaşarak kendine ait değerler oluşturmaya başlamıştır. Bununla birlikte imparatorluğun siyasi düşüncesi, devlet organizasyonu, idari kurumlar, mali teşkilat, diplomasi, ordu ve hukuk alanında Roma'nın etkisi azalarak da olsa imparatorluğun sonuna kadar devam etmiştir.

Doğu Roma İmparatorluğu'nun M.Ö. 100 ve M.S. 100 yılları arasında 2 asır içinde inşa ettiği askeri yollar, Bizans döneminde de kullanıldı. Bu yollar askeri seferlere hizmet ettiği kadar nakliye, posta ve istihbarat ağının da oluşturulmasını sağlıyordu.

Ortodoks Hıristiyanlık

Hız. İsa ile zuhurundan yaklaşık üç asır sonra Hıristiyanlık, horlanma ve yasaklanma süreçlerini tamamladıktan sonra Roma İmparatorluğu tarafından önce serbest bırakılmış, daha sonra da resmî din olarak benimsenmiştir. Ancak bu noktaya gelindiğinde İsa ve Havarilerini tanıyanları tanıyan kuşaklar ortadan kalkmış, Hıristiyanlığın temel ilkelerinin neler olduğu konusunda genel belirsizlik ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı her grup Hıristiyanlığın kendi yorumunun doğruluğunu savunurken farklı yorum getiren grupları ise sapkın (heretik) olarak tanımlamıştır. Hıristiyanlığın temel kaynaklarını İncil, Havarî pederleri, kilise babaları ve kilise öğretmenleridir. Hıristiyanlığın yazılı kaynağı olarak Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncillerinin sahih olduğu kabul edildi.

Pavlikanizm ve Bogomilizm: 9. yüzyılın ortasında Doğu Anadolu'da ortaya çıkan ve muhtemelen ilk savunucularından birisi olan Samsatlı Pavlos'un adı verilen Pavlikanizm/Pavlosçuluk, düalist ve yeni maniheizm unsurların Hıristiyanlıkla karışımı sonucu ortaya çıkmıştır. 870'lerde Abbasi halifeleriyle işbirliği yaparak Bizans'a karşı mücadele eden Pavlosçular Bizans, Doğu Anadolu'dan alarak Balkanlara iskân etmiştir. Pavlosçuluk Balkanlardan kattığı yeni unsurlarla Slav arasında Bogomilizm adıyla yer bulmuştur.

4. yüzyılın sonunda Hıristiyanlık, Bizans Devletinin dini haline geldiğinde Hıristiyan olmayanların devlet memuru olma ihtimali ortadan kalktı. Daha önce pagan zulmüne maruz kalan Hıristiyanlar, önce paganları dışladılar, daha sonra da onların tüm mabetlerini yıktılar.

BİZANS TARİHİNİN DÖNEMLENDİRİLMESİ

Bir devletin tarihini çağlara ayırmak aslında tarihçilerin o devletin tarihini daha kolay öğretmeye yönelik uyguladıkları bir metottur ve tarihçiler her zaman kendi aralarında dönemler hakkında hem fikir olamazlar.

Tarihçilerin bir kısmı Bizans'ın başlangıç tarihi olarak Dioklitianos'un 284 yılında tahta çıkmasını, 324 yılında İstanbul'un inşasına başlanmasını, 330 yılında İstanbul'un resmi başkent olarak ilan edilmesini, 395 yılında imparatorluğun Doğu ve Batı Roma olarak ikiye ayrılmasını ya da 476 yılında Roma şehrinin Cermenler tarafından ele geçirilmesini kabul ederler. Bu tarihleri kabul etmeyen Bizantinistlere de rastlanır.

Bizans devletinin başlangıç noktasıyla ilgili enteresan bir görüş de 1204 yılı olduğudur. Çünkü 1204 yılında gerçekleşen Haçlı seferiyle Roma devleti yıkılmış ve bu olayın ortaya çıkarttığı İznik devleti ve onun 1261 yılında İstanbul'u ele geçirerek şehri tekrar başkent haline getirmesi Bizans'ın başlangıç noktasıdır. Bizans devletinin bitiş tarihi konusunda da değişik görüşler mevcuttur.

Bizans Tarihinin Hanedanlara Göre Tasnifi

Yaklaşık bin asırdan fazla süren Bizans imparatorluğunun dönemleri, devleti yöneten hanedanlara göre, kronolojik dönemlere göre ya da sosyal, kültürel ve ekonomik olaylara göre yapılan tasniflerle dönemlendirilmeye çalışılmıştır. Monarşik rejimlerin ağırlıklı olduğu ve hanedanların devletleri yönettiği yeni ve yakınçağlar boyunca Bizans tarihini hanedanlara göre tasnif etme daha yaygın olarak görülen bir durumdur. Bizans tarihinde 90'ın üzerindeki imparator temel olarak 14 hanedana mensup olarak kabul edilir.

Bu tasnife göre Bizans devletinin dönemlerini 306 - 363 Konstantinos, 364 – 457 Valens ve Teodosios, 457 - 518 Leon, 518 - 578 İustinianos, 610 - 711 Heraklios, 717 - 802 Suriyeli (İsavrian) Leon, 820 - 867 Amorion, 867 - 1056 Makedonya, 1057- 1185 Dukas ve Komninos, 1185 - 1204 Angelos, 1204 - 1261 Laskaris ve son olarak 1261 - 1453 yılları arasında Paleologos hanedanları oluşturur.

Hanedan kurucuları olan Konstantinos günümüzde Sırbistan sınırları içinde kalan Niş şehrinde, Valens Hırvatistan'da, Teodosios İspanya'da, Leon Güney Trakya'da yaşayan Vessi kabilesine mensup biri olarak Arnavutluk'ta, İustinianos Üsküp yakınlarındaki Tavresium'da, Heraklios Ermeni bir ailenin mensubu olarak Kapadokya'da, Suriyeli ya da İsavrian hanedanının kurucusu Leon Maraş'ta, Amorion hanedanının kurucusu II. Mihail Afyon Emirdağ yakınlarındaki Amorion şehrinde, Makedonya hanedanının kurucusu I.Vasil Ermeni kökenli bir ailenin çocuğu olarak Edirne'de doğmuştur. Dukas ve Komninos hanedanının ilk temsilcileri Paşagonya, Angeloslar Alaşehir, Laskarisler Selanik kökenliydi ve Paleologoslar da geçmişlerini antik dünyaya kadar götürüyorlardı.

Bizans Tarihinin Kronolojik Tasnif

Kronolojik ya da klasik yaklaşıma göre Bizans imparatorluğu tarihi üç ana döneme ayrılır. Bunlar 284 - 717 yılları arasında erken Bizans dönemi tarihi, 717 – 1204 seneleri arasında orta Bizans dönemi ve 1204 - 1461 yılları arasında geç Bizans dönemidir.

Bizans Tarihinin Sosyal ve Kültürel Olaylara Göre Tasnif

Bu tasnife göre Bizans imparatorluğu 5 döneme ayrılır. Bunlar geç Roma imparatorluğu dönemi, karalık çağ dönemi, gelişme dönemi, Batılılaşma ve İznik imparatorluğu dönemi ile Boğazlar imparatorluğu dönemleridir.

Geç Roma imparatorluğu dönemi 4. yüzyıldan 7. yüzyılın ortasına kadar devam etmiştir. Bu dönem protobizans olarak da adlandırılır. Bu dönemin temel özelliği Roma dünyasına hâkim olan antik şehir toplumunun koruması ve Akdeniz devleti özelliğinin sürdürülmesidir. Karalık çağ olarak adlandırılan dönem ise Bizans tarihinin 7. yüzyılın ortasından 800/850 yılları arasındaki dönemi kapsar. Bu dönemde Bizans'ı Suriye kökenli İsavrian ve Batı Anadolu kökenli Amorion hanedanı yönetmiştir.

Gelişme dönemi, 800/850 ila 1000 yılları arasındaki dönemi kapsar. Bu dönemin yönetici ailesi Makedonya hanedanıdır. Dönemin en önemli özelliği Bizans merkezi yönetiminin kurulmasının başarılmasıdır.

Batılılaşma ve İznik imparatorluğu dönemi 1000 ila 1261 yılları arasında kapsar. Bu dönemde Bizans imparatorluğu, Komninos ve Laskaris hanedanlıkları tarafından yönetilmiştir.

Boğazlar imparatorluğu dönemi 1261 - 1453 yılları arasında kapsar. Bizans'ın yönetici ailesi bu dönemde Paleologos hanedanıdır. Boğazlar imparatorluğu diye anılmasının sebebi imparatorluğun bu dönemde İstanbul, Trakya, Selanik, Mora'nın bir bölümü ve Ege Denizinde birkaç adıyla sınırlı olmasıdır.

BİZANS VE KOMŞULARI

Bizans imparatorluğunun bin yılı aşan tarihinde pek çok komşusu olmuştur. Bizans bunlar arasında Ortaçağ boyunca varlığını korumuş tek devlet konumundadır. Bizans'ın komşuları ya tarih sahnesine daha geç çıkmışlar ya da tarih sahnesinden çok çabuk silinmişlerdir. Bizans'ın komşularına baktığımız zaman bir milletten ya da devletten daha çok halklarla karşılaşırız. Bunların ortak özelliği belli bir dil grubuna dâhil olmalarıdır. Bu komşuları arasında Farşça konuşan halklar, Cermen dili konuşan halklar, Türkçe konuşan halklar, Arapça konuşan halklar ve Slavca konuşan halkların Bizansla daha çok temas halinde olduğunu söyleyebiliriz. Bunların dışında Bizans'ın İskandinav ile Venedik ve Ceneviz gibi Latin halklarla da temasları olmuştur. Bizans devletinin güney sınırı çoğu zaman Akdeniz olduğu için Bizans'ın komşuları Batı, Kuzey ve Doğu yönünde oluşmuştur.

Sasaniler

Bizans devleti tarafından dünyanın öteki gözü sayılan Pers dünyasında Sasani hanedanı tarafından 224 - 651 yılları arasında kurulmuş olan devlet Sasaniler olarak bilinir. Pers devlet geleneğini benimsemiş olan Sasanilerde monarşik yönetim hâkimdir. Kafkasya, Mezopotamya ve İran'a hükmetmiştir. Bizans'ın kuzeyde ve batıdaki komşularının pek çoğundan farklı olarak Sasanilerin kuvvetli bir devlet geleneği vardır. Bundan dolayı Bizans'la yaptıkları savaşlarda Sasaniler, zaman zaman yenilgiye uğrasalar dahi daha sonra coğrafyanın da verdiği avantajdan faydalanarak sınırlarını korumuşturlar.

Bizans'ın diğer doğulu komşularını kronolojik olarak Emeviler, Abbasiler, Selçuklular, Osmanlılar olarak sıralayabiliriz. Kuzey komşuları ise daha çok Türk kökenli Hunlar, Göktürkler, Avarlar, Bulgarlar, Hazarlar, Peçenekler, Uzlar, Kumanlar ve Tatarlar olarak gösterilebilir.

Gotlar, Vizigotlar ve Ostrogotlar

Bizans'ın batı komşuları olan Gotlar, Cermen asıllı bir halktır. Anavatanları Güney İskandinavya olarak bilinir. Fakat Gotlar yerleşik bir toplum olmadıkları için 2.yüzyıl'da doğuya hareket ederek Karadeniz'in kuzeyinde Dinyester ve Don Nehirleri arasına geldiler. 238 yılından itibaren Gotlar Roma'nın Tuna eyaletini, Balkanları ve Anadolu'nun sahil şehirlerini yağmalamaya başladılar. Vizigotlar, 4. yüzyılın sonunda Bizans'a karşı saldırı ve yağmalarda bulunarak 378 yılında İstanbul surlarının önünde görüldüler. 408 yılında Stiliho'nun ölümü üzerine tekrar İliya bölgesinden İtalya'ya yönelen Alarik, 410 yılının Ağustos ayında Roma'yı işgal etti ve yağmaladı. Tarihçi Jordanes'in ifadesine göre aynı yıl ölen Alarik, güney İtalya'da bulunan Busento ırmağının altına hazinesiyle birlikte gömüldü.

Vandallar

Vandallar, Cermen kökenli halklardan birisidir. Vandallar tarihçiler tarafından ilk defa Alan ve Süev ittifakı ile birlikte Ren nehrini geçerek üç yıl boyunca Galya'nın yağmalanması olayında kaydedilirler. 409 yılında İspanya'ya girmişler ve buraya yerleşmeden önce İspanya'nın batısını ve güneyini yağmalamışlardır. Vandallar 429 yılında Alanlarla birlikte İspanya'dan Afrika'ya geçmişler ve Kartaca şehrine hâkim olmuşlardır.

Lombardlar

Lombardlar, Batı Cermen halklarından birisidir. 6. yüzyılın başında Panonya bölgesini işgal etmişlerdir. Lombard lideri Audoin, 540 yılında imparator Iustinianos ile ittifak kurar. Iustinianos'un generali Narsis'in emrine 552 yılında 5500 Lombard askeri verilir. 568 yılında Avarların Panonya bölgesine baskıları nedeniyle Alboin liderliğindeki Lombardlar, İtalya'ya hareket ederek buraya kısa sürede yerleşirler.

Franklar

Franklar, Cermen halklarından birisidir. 3. yüzyılda Ren Nehrinin aşağı bölgesinde yerleşmişlerdi. Bu yüzyılda Frankların Roma ordusu içinde görev aldıkları bilinmektedir. Franklar, 6. yüzyılın başında Clovis'in önderliğinde birleşmişlerdir. Clovis, Frank hâkimiyetini Galya'ya kadar genişletir.

Normanlar

Kuzeyli adam manasına gelen Normanlar, Bizans'ta Viking, Varang, Rus ve Frank adlarıyla da isimlendirilmişlerdir. 9. yüzyıldan 11 yüzyıla kadar Normanlar, İzlanda'dan Kiev'e kadar geniş bir araziye yağmalar ve bir kısmı da buralara yerleşir. Normanlar 860 yılında İtalya'nın Pisa şehrini yağmalar. 990 ila 1017 yılları arasında Normanlar, Kuzey İtalya'yı işgal etmişlerdir. Normanlar 1040 ila 1071 yılları arasında Bizans'ın İtalya'daki temalarını işgal eder. Sicilya'da 1072 yılından 1194 yılına kadar devam edecek devletlerini kurarlar. 10. Yüzyılda toplumunun büyük bir bölümü hala köylü olan Normanlar, 11. yüzyılda şövalyelik gibi askeri tekniklerle tanıştılar. 1194 yılında Sicilya'daki Norman krallığı, hanedanın soyu devam edemediğinden ortadan kalktı.

Varanglar

Varang kelimesi 11. yüzyılın sonundan itibaren Bizans'ın ordusunda yer alan Vikingliler ve kuzeyden gelenler için kullanılmıştır. Varang kelimesi aynı zamanda yine Bizans ordusunda görev yapan Anglo - Saksonları da ifade etmektedir. Bu tabiri ilk defa Bizans kaynaklarında 1034 yılında rastlanır.

Venedik

25 Mart 421 yılında Adriyatik Denizinin kuzey uç noktasında kurulan Venedik, İtalya 9. yüzyıla kadar, Got, Lombard ve Frank işgali görmesine rağmen Bizans'a bağlı olarak kaldı. 888 - 920 yılları arasında Venedik Doğu olan Peter Tribuno döneminde Bizans'tan ayrılan Venedik, cumhuriyet idaresi kurar. Venedik gemileri, 960 yılında yasaklanıncaya kadar İstanbul'a köle sattılar. 1082 yılında Aleksios Komninos, Venediklilere bazı ticari imtiyazlar verdi. 1204 yılında İstanbul'un işgali ile sonuçlanan IV. Haçlı seferine öncülük yapan Venedik, eski Bizans toprakları olan İstanbul, Adalar ve Mora'da pek çok yeni Latin devletinin oluşumuna katkı verdi. Günümüzde en zengin Bizans yazmalarının muhafaza edildiği Bibliotheca Marciana, Kardinal Bessarion'un 1468 yılında Venedik'e miras olarak bıraktığı eserlerden oluşmaktadır.

Ceneviz

İtalya'da bir liman kenti olarak kurulan Ceneviz, 539 yılında Bizans'ın eline geçmiştir. Ancak kısa bir süre sonra şehir Frankların ve 642 yılında da Lombardların işgaline maruz kalmıştır. 10. yüzyılda tekrar tarih sahnesine çıkan Ceneviz, 930 -935 yılları arasındaki Müslüman Arap akınlarına karşı koymuş ve 11. yüzyılda Sardunya'dan gelen Arapları yenilgiye uğratmıştır. Cenevizliler, 14. ve 15. yüzyıl boyunca hem Osmanlılar hem de Bizans'la antlaşmalar yaparak ticari gelirini arttırmak için uğraşmışlar.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/bizans-tarihi-ady212u?search=tar108u>